

מדריך הישרדות כלכלי למובטל היי טק 2009 גירסא 2.0

נכתב ונערך ע"י:
רותי שרון, יועצת לכלכלת המשפחה
מרץ 2009

מגדלי דימרי, רח' יגאל ידין 47, מודיעין 71720
טלפון: 077-5150345 נייד: 054-4323526
דואל: info@ruthsharon.co.il
www.ruthsharon.co.il

© כל הזכויות שמורות לרותי שרון, יועצת לכלכלת המשפחה

מדריך הישרדות כלכלי למובטל היי טק 2009 גירסא 2.0

"עלייה חסרת תקדים במספר המובטלים: על פי נתוני שירות התעסוקה, בינואר פוטרו 19,719 עובדים, כאשר עיקר הגידול מתבטא באקדמאים. על פי הערכת ראש אגף המחקר בשירות התעסוקה, דוד צרפתי, התחזית הצפויה לשנת 2009 היא של 260 אלף דורשי עבודה". מאחורי המספרים מסתתרים אנשים ומשפחות. משפחות שחיו ברמת חיים יחסית גבוהה ונמצאו בעשירון העליון, גולשות לפתע לחיות ברמת חיים הרבה יותר נמוכה, לתקופה בלתי ידועה. "מפוטרי ההיי-טק יגלו במהרה שלמרות שכל חייהם הם שילמו למוסד לביטוח לאומי מדי חודש פרמיה בעבור ביטוח אבטלה בשיעור של 0.2% משכרם - ביטוח האבטלה שהם יקבלו בפועל מנותק לחלוטין מגובה השכר שלהם. המדינה משלמת דמי אבטלה מרביים של 7,663 שקל בחודש, אבל זאת עבור מי ששכרו עולה על 24 אלף שקל - משמע, ביטוח המכסה רק כ-30% מהשכר." (מירב ארלוזורוב, The Marker).

מטרתו של המדריך הזה להכין את המובטל ובני משפחתו לתקופת אי הוודאות. נתאר מה המשמעויות הכלכליות של הפיטורים, מהן ההשפעות על ההכנסות וההוצאות, מה אפשר לעשות, וממה כדאי להיזהר.

תקופת האבטלה אינה ידועה ויכולה לארוך מספר חודשים ספורים עבור בני המזל, ולמעלה מחצי שנה עבור מרבית המובטלים. אם בתקופה רגילה, משך חיפוש עבודה חדשה עבור מובטל היי טק הינו כחצי שנה, הרי שבתקופת המיתון הנוכחית כדאי להיערך לתקופה ארוכה יותר, אפילו שנה.

"רק על עצמי לספר ידעתי..."

לאחר יותר מ-15 שנה בתפקידים בכירים בחברות היי טק בינלאומיות, אינטל וטבע, עשיתי הסבה לתחום כלכלת המשפחה. כיום אני יועצת מוסמכת לכלכלת המשפחה ובעלת ניסיון רב ביעוץ לעשרות משפחות במהלך השנתיים האחרונות. בנוסף אני מעבירה הרצאות וסדנאות בנושאי כלכלת המשפחה. אני חברה בוועד המנהל של איגוד היועצים והמאמנים לכלכלת המשפחה בישראל (ע"ר). בעלת תואר ראשון בכלכלה וסטטיסטיקה, ותואר שני במנהל עסקים. נשואה לדוד ואמא לשלושה ילדים קטנים.

ההתנסות במעבר מ"משרה מלאה פלוס" בעולם ההיי טק ליועצת פיננסית עצמאית, והאתגרים הכלכליים שניצבו בפנינו, לימדו אותי דבר אחד או שניים. ולאחרונה, עם הצטרפותו של דוד למעגל "מחפשי העבודה", אנחנו משתדלים ש"הסנדלר לא ילך יחף" ומיישמים את הכלים והשיטה לניהול כלכלת המשפחה ברמה היומיומית. מטרתו של המדריך הזה לשתף אתכם בתובנות המקצועיות והאישיות גם יחד.

טעות מסוג A וטעות מסוג B

למדתם פעם סטטיסטיקה או חקר ביצועים? אז יכול להיות שאתם זוכרים את המינוחים הללו. דוגמא שכיחה שנוהגים לתת: טעות מסוג A פירושה לשלוח לכלא אדם חף מפשע (נזק לאדם) וטעות מסוג B פירושה לשחרר רוצח (נזק לחברה).

ואיך זה קשור למובטלים?

טעות מסוג A – טעינו בהערכת משך זמן האבטלה והוא קצר יחסית, ובכל זאת הצטמצמו כאילו היינו מובטלים שנה. מה הנזק? חיינו בצמצום יחסי במשך תקופה קצרה ואולי אנחנו מרגישים קצת "פריירים"... מה הרווח? היציבות הכלכלית שלנו נשמרה, חסכנו כסף שיכול לשמש אותנו למימוש יעדים בעתיד, או אפילו לפיצוי נחמד על התקופה הקשה שחווינו.

טעות מסוג B - טעינו בהערכת משך זמן האבטלה והוא ארוך ממה שתכננו, ולא הצטמצמו מספיק. מה הנזק? נגמר לנו הכסף, צריכים להתחיל לאכול חסכונות חשובים או לקחת הלוואות בעלויות מימון גבוהות, לחץ נפשי ולפעמים בריאותי. מה הרווח? לא ירדנו ברמת החיים והמשכנו לחיות כמו קודם....

ומה אתם מעדיפים?

אופטימי ופסימי

ההמלצה האישית שלי היא להיות אופטימיים בהתנהלות של חיפוש העבודה ולהיות פסימיים בהתנהלות הכלכלית. כלומר, כדאי למצוא דרכים להישאר אופטימיים גם כאשר הטלפון שותק וגם כאשר אין תשובות על עשרות קורות החיים ששלחתם. חשוב מאוד לשדר ביטחון עצמי בראיונות העבודה. גייסו את בני המשפחה הקרובה וחברים שיעזרו לכם בכך. אמצו לכם שיגרה יומית חדשה, נצלו את התקופה הזו לעשות דברים שתמיד דחיתם, בלו עם הילדים והמשפחה.

עם זאת, בהתנהלות הכלכלית, חובה לעשות הערכת מצב מדוייקת ולהבין שחייבים לקבל החלטות מיידיות לגבי שינויים נדרשים בהתנהלות היומיומית. לפעמים, אצל חלק מהמובטלים, קיימת תחושה שזה עניין של חודש-חודשיים, מקסימום שלושה, וכבר הם מוצאים עבודה. אז למה "להיכנס לסרטים" ולהתעמת עם בני הזוג והילדים? הבעייה היא שדווקא עבור מי שרגיל לחיות ברמת חיים גבוהה, ולפתע רמת ההכנסה יורדת באופן דרסטי, כל חודש שעובר ללא שינוי הוא משמעותי מאוד. אם משפחה נערכת בהתאם היא יכולה לשרוד חודשים ארוכים ללא צורך בלקיחת הלוואות. לעומת זאת, משפחה שלא נערכת בהתאם, תמצא את עצמה מהר מאוד שורפת חסכונות ולוקחת הלוואות על מנת לשמר את רמת החיים שהייתה רגילה אליה.

דמי אבטלה

גובה דמי האבטלה ומשך הזמן לו זכאים לקבל דמי אבטלה תלויים במספר גורמים, ובעיקר בגיל, ברמת ההכנסה הקודמת ובמס' התלויים (ילדים בני פחות מ- 18). [באתר ביטוח לאומי](#) ישנו פירוט שיעורי הקיצבה, אך על מנת לחשב מהם דמי האבטלה ברמה החודשית בממוצע, צריך לעשות כל כך הרבה חישובי משנה, ולהתחשב בכל כך הרבה גורמים, כך שלפעמים נדמה שזה תרגיל של מבחן כניסה למקום עבודה יוקרתי...

כדי להיות זכאי לדמי אבטלה, מובטל צריך לקיים שני תנאים: שגילו יהיה בין 20 ל- 67, שמילא את תקופת האכשרה – כלומר שלפני תקופת האבטלה הוא שילם דמי ביטוח ב- 360 הימים מ-540 הימים שקדמו לפיטוריו, ותקופת העבודה אינה חייבת להיות רצופה.

דמי האבטלה משולמים ב-17 לכל חודש, היישר לחשבון הבנק.

התקופה המרבית לתשלום דמי האבטלה תלויה בגיל המובטל ובמספר התלויים בו (ילדים, ולעתים גם בני זוג). התקופה המרבית היא 175 יום והמינימלית היא 50 יום (ראו טבלה). בכל אופן, מכיוון שדמי אבטלה נחשבים לקצבה יומית, הסכום משתנה לפי מספר ימי העבודה האפשריים בכל חודש.

כמה כסף מקבלים?

עם קבלת התלוש של דמי האבטלה יצטרפו רבים להתרגל לירידה חדה ברמת החיים. לדוגמה בן 28 ומעלה שהרוויח עד כה 7,000 שקל לחודש ברוטו יתחיל לקבל כ-4,580 שקל ברוטו לחודש, 66% מהשכר שלו היה רגיל. מדמי האבטלה מורידים כמובן מסים, לפי מדרגת השכר. מי שהרוויח 16 אלף שקל ברוטו ומעלה יקבל את דמי האבטלה המקסימליים, שהם כ-7,690 שקל לחודש (ראו טבלה).

השכר הקובע לצורך חישוב דמי האבטלה הוא זה שניתן ב-75 ימי העבודה האחרונים, שעליו שולמו דמי ביטוח. שכר זה יחולק ב-75, כדי לחשב את השכר היומי.

דמי אבטלה לפי שכר קודם לגילאי 28 ומעלה

דמי האבטלה באחוזים מהשכר	דמי האבטלה בשקלים		השכר ברוטו עליו שולמו דמי ביטוח בשקלים	
	ליום	לחודש לפי 25 ימים	ליום	לחודש
80%	96.00	2,400	120	3,000
79%	126.05	3,151	160	4,000
73%	146.05	3,651	200	5,000
69%	165.56	4,139	240	6,000
66%	183.56	4,589	280	7,000
62%	199.61	4,990	320	8,000
59%	211.61	5,290	360	9,000
56%	223.61	5,590	400	10,000
54%	235.61	5,890	440	11,000
52%	247.61	6,190	480	12,000
50%	259.61	6,490	520	13,000
49%	271.61	6,790	560	14,000
47%	283.61	7,090	600	15,000
46%	295.61	7,390	640	16,000
45%	307.61	7,690	680	17,000
44%	*317.12	7,928	720	18,000
42%	*317.12	7,928	760	19,000
40%	*317.12	7,928	800	20,000
32%	*317.12	7,928	1,000	25,000

*דמי האבטלה המרביים ליום: 317.12 שקל ב־125 ימי התשלום הראשונים, 211.41 שקל מהיום ה־126

מקור: מדריך כלכליסט לדמי אבטלה

בחישוב גס, מי שהרוויח מעל 10,000 ש"ח ברוטו לחודש, יקבל קצבה נטו בסך של כ-5,000 ש"ח לחודש. משך קבלת הקצבה יכול לנוע בין 4 חודשים לגבר בן 30 ללא ילדים ועד שמונה חודשים לאישה בת 35 עם 3 ילדים.

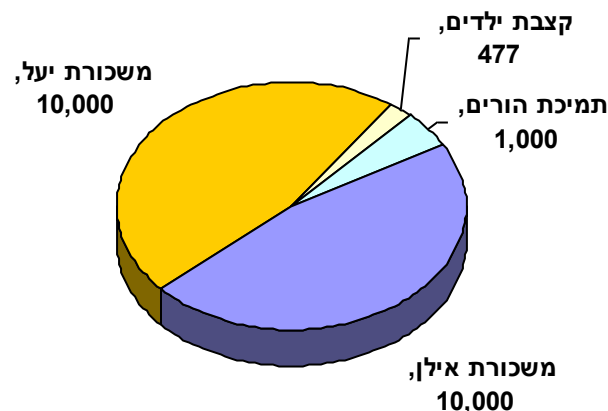
מחשבון דמי אבטלה

על מנת לקבל דמי אבטלה יש להירשם בלשכת התעסוקה האזורית, לשם כך יש גם צורך במכתב הפיטורים מהמעסיק. בסוף החודש הראשון לאבטלה יש להגיש לביטוח הלאומי את התביעה לדמי אבטלה. קחו בחשבון שתשלום הקצבה הראשונה מועבר לחשבון הבנק רק לאחר כחודשיים של אבטלה.

אל תוותרו על דמי האבטלה, זה מגיע לכם. חלק מהאנשים מתביישים לקבל דמי אבטלה. אין כל סיבה. שילמתם הרבה כסף לביטוח לאומי במהלך השנים בדיוק בשביל שתוכלו להיעזר בהם בתקופה הזו. זהו ביטוח לכל דבר.

השינוי בהכנסות

ניעזר בדוגמא שתמחיש לנו את המספרים. יעל ואילן הי' נם זוג שכירים, עם 3 ילדים. יעל עובדת כמתכנתת בחברת היי טק ידועה ואילן עובד כראש צוות פיתוח בחברת היי טק אחרת. יעל מרוויחה 10,000 ₪ נטו בחודש בממוצע, ואילן מרוויח אף הוא 10,000 ₪ נטו בחודש בממוצע. הם מקבלים קצבת ילדים של 477¹ ₪, וגם ההורים עוזרים מדי פעם, בממוצע כ-1,000 ₪ לחודש. כלומר, ההכנסה החודשית נטו של המשפחה הייתה 21,477 ₪:

מקור הכנסה	סכום
משכורת אילן	10,000 ₪
משכורת יעל	10,000 ₪
קצבת ילדים	477 ₪
תמיכת הורים	1,000 ₪
סה"כ	21,477 ₪

לרוע המזל, יעל פוטרה ממקום העבודה. יעל היא בת 35 וזכאית לדמי אבטלה למשך 175 יום, כלומר כ- 8 חודשים. הקצבה הממוצעת שהיא תקבל היא כ- 4,500 ₪. יש נם חודשים שהיא תקבל קצת יותר, ויש נם חודשים שקצת פחות, עפ"י הכללים של ביטוח לאומי. כלומר, במשך 8 חודשים ההכנסה החודשית תרד ל-15,977 ₪:

מקור הכנסה	סכום
משכורת אילן	10,000 ₪
דמי אבטלה יעל	4,500 ₪
קצבת ילדים	477 ₪
תמיכת הורים	1,000 ₪
סה"כ	15,977 ₪

¹ קצבאות ביטוח לאומי התעדכנו בינואר 2009. קצבת ילדים עבור ילד אחד היא 159 ₪.

עפ"י התסריט האופטימי יעל תמצא עבודה במהלך 8 החודשים הללו. אבל, מה יקרה אם לא. אז גם דמי האבטלה ירדו מהפרק, ורמת ההכנסה החודשית תרד ל-11,477 ₪:

מקור הכנסה	סכום
משכורת אילן	10,000 ₪
יעל	
קצבת ילדים	456 ₪
תמיכת הורים	1,000 ₪
סה"כ	11,477 ₪

עפ"י התסריט הפסימי, יתכן ויעל לא תמצא עבודה במשך שנה, ולכן אם המשפחה רוצה להיערך לכך בהתאם, יש לשקלל את ההכנסה החודשית של 2 התקופות. כלומר, ההכנסה החודשית הממוצעת של יעל במשך שנה תהיה 3,000 ₪:

$$3,000 = (4 \times 0 + 8 \times 4,500) / 12$$

מיפוי נכסים חסכונות

יתכן מאוד ולרשות יעל ואילן קיימים נכסים וחסכונות שיכולים לשמש אותם בעת הזו. מומלץ ורצוי למפות את כל הנכסים והחסכונות. כולל: תוכניות חיסכון, פיקדונות וניירות ערך, תיקי השקעות, קופות גמל, קרן השתלמות, ביטוחי חיים, ביטוחי מנהלים וקרנות פנסיה. לחלק מהמפוטרים יש אופציות שניתנות למימוש בתוך תקופה מסוימת מתאריך הפסקת העבודה. יש להעריך את שווי האופציות הללו. מאוד יתכן גם שיעל תקבל כספים נוספים בעת הפיטורים: פדיון ימי מחלה, הפרשי פיצויים וכו'. הכול נכלל במסגרת הנכסים.

כדאי לחלק את החסכונות הללו ל- 3 קטגוריות עיקריות: חסכונות נזילים, חסכונות לטווח קצר-בינוני (5-10 שנים) וחסכונות לטווח ארוך (בד"כ פנסיה).

ניתן להיעזר בטבלה מהסוג הזה, ראו **"טבלת מיפוי נכסים" בנספחים**:

שם הנכס	ע"ש	סוג	מוסד	הפקדה חודשית	שווי היום	תאריך פירעון	הערכת שווי עתידי

ניתן גם להשתמש **בטבלת מיפוי הנכסים הזו** (טבלת אקסל, היי טק או לא?...) .

נכסים אחרים כוללים נכסים כמו נדל"ן למגורים ולהשקעה, רכבים (לא ליסינג...).

שימו לב:

- עבור קופות גמל שהוותק שלהן הוא לפני שנת 2004, הכספים שהופקדו בהן עד סוף 2004 (לשכירים) ניתנים למשיכה לאחר 15 שנה. לדוגמא: קופת גמל ששנת הוותק שלה הוא 1994 תהיה נזילה ב-2009.
- ההפקדה החודשית כוללת את סך ההפקדה החודשית: של העובד ושל המעביד. במקרה של קרן השתלמות, בד"כ מדובר ב-2.5% מהשכר ברוטו ע"ח העובד ועוד 7.5% מהשכר ברוטו ע"ח המעסיק. סה"כ 10% מהשכר ברוטו כל חודש.
- על מנת להעריך את השווי העתידי של החיסכון, ניתן להיעזר [במחשבון הזה](#).

בידוק:

- אלו נכסים הינם כבר נזילים ואלו נכסים יהיו נזילים בתקופה הקרובה.
- הגדירו סדרי עדיפויות עפ"י יעד החיסכון. אם למשל יש לכם חיסכון לבר מצווה של הילד בשנה הבאה, וחסכון לטיול לחו"ל בעוד שנתיים, יתכן ותחליטו לא לפגוע לעת עתה בחיסכון של הילד, ולהשתמש בחיסכון של הטיול לחו"ל.
- מהי **העתודה הכספית** העומדת לרשותכם בתקופה זו? יתכן, ותרצו להגדיר כמה שלבים. בשלב הראשון להשתמש רק בחיסכון X, ואח"כ אולי בחלק מחיסכון Y.

נחזור לדוגמא שלנו. נניח שיעל ואילן זיהו שיש להם עתודה כספית בסך 36,000 ₪ לשנה הקרובה. 36,000 ₪ יכולים לתת 6,000 ₪ בחודש במשך חצי שנה, או 3,000 ₪ במשך שנה. אם אנחנו נערכים לתסריט הפסימי, הרי שההכנסה החודשית הממוצעת של אילן ויעל תהיה כעת 17,456 ₪:

מקור הכנסה	סכום
משכורת אילן	10,000 ₪
דמי אבטלה יעל	3,000 ₪ ²
קצבת ילדים	477 ₪
תמיכת הורים	1,000 ₪
אוכלים חיסכון	3,000 ₪
סה"כ	17,477 ₪

כלומר, הפער שיש לגשר עליו על פי התסריט הפסימי הוא: 4,000 ₪ לחודש. הפער בין ההכנסה הקודמת – 21,477 ₪ להכנסה הצפויה במקרה של שנת אבטלה – 17,477 ₪.

זהו פער לא נמוך כלל וכלל. ואם קיים פער שלילי בהתנהלות החודשית, כלומר אם ההוצאות גדולות מההכנסות בהתנהלות השוטפת, הרי שהפער הריאלי אף גבוה יותר.

אם יעל ואילן לא יעשו דבר הרי שהם צוברים פער שלילי של 4,000 ₪ בחודש, או 24,000 ₪ בחצי שנה ו- 48,000 ₪ בשנה. המשמעות היא שהם יאכלו חסכונות באין ברירה, ואפילו יקחו הלוואות שאף יגדילו את הגירעון החודשי בשל החזר ההלוואה. זה הזמן לבדוק את ההתנהלות החודשית.

² אם נחלק את דמי האבטלה שיעל מקבלת במשך 8 חודשים לתקופה ארוכה יותר של 12 חודש, הרי שבמקום 4,500 ₪ בחודש, יעמדו לרשותה 3,000 ₪ בחודש.

איך אנחנו מתנהלים בשוטף?

אם עד עכשיו נמנעתם מביצוע הבדיקה הזו, הגיעה העת...

היעזרו ב"**טבלת ממוצע הוצאות והכנסות חודשי**" בנספחים. על סמך הפעילות הכלכלית שלכם במהלך שלושת החודשים האחרונים, נסו להעריך את ממוצע ההוצאות וההכנסות החודשי שלכם.

חישוב ההוצאות - על סמך תדפיסים של שלושת החודשים האחרונים מחשבונית הבנק, כרטיסי האשראי וספחי פנקסי השיקים, סכמו מה היו ההוצאות בכל סעיף וסעיף עבור כל אחד משלושת החודשים. נסו לשחזר אם היו לכם הוצאות שנתיות נוספות במהלך השנה האחרונה, שלא הופיעו ברשימה שהכנתם. הוצאות אלו יש לחלק ב- 12 ולהוסיף לעמודת הממוצע.

חישוב ההכנסות - על סמך 3 תלושי שכר אחרונים (לשכירים) ודו"חות רווח והפסד (לעצמאיים), קחו בחשבון את ההכנסה נטו בלבד. הכנסה נטו = הכנסה ברוטו מינוס תשלומי החובה (מס הכנסה, ביטוח בריאות, הפרשות סוציאליות). תשלומי הרשות צריכים להיכלל בסעיפי ההוצאות בהתאם.

דוגמאות:

- חשבון חשמל – דו חודשי – לחלק ל-2 חודשים.
- אגרת רשות השידור – חצי שנתי – לחלק ל-6 חודשים.
- גני ילדים – להוסיף לתשלום החודשי עלות קייטנה בקיץ ולחלק בהתאם.
- ביטוח דירה – לפעמים משולם ב- 6 תשלומים, לצורך הממוצע החודשי יש לפרוש ל-12 תשלומים.
- ביגוד והנעלה – לפעמים יש הוצאות עונתיות (חורף/קיץ) שנופלות בחודש מסוים – נסו לשקלל את זה לתוך הממוצע החודשי.
- קצבת ילדים – הכנסה נוספת.

אז מה המצב?

סכמו את ההוצאות ואת ההכנסות וראו אם היתרה היא שלילית או חיובית. יש לקחת בחשבון שינויים צפויים בהוצאות בתקופת האבטלה.

שינויים צפויים בהוצאות בתקופת האבטלה

- **רכב ותחבורה** - ליעל היה רכב ליסינג מהעבודה והיא החזירה אותו. סביר להניח שיעל ואילן יחליטו שהם יסתדרו עם רכב אחד. כנראה שההוצאות על הרכב הזה יגדלו, כי עכשיו ייסעו איתו גם למרחקים, וכן סביר שיהיו הוצאות נוספות על תחבורה ציבורית כמו מוניות ואוטובוסים בתקופה זו.
- **טלפון סלולרי** - ליעל היה מכשיר טלפון סלולרי מהעבודה והשיחות בוצעו על חשבון העבודה. אם ליעל אין מכשיר טלפון סלולרי חלופי והיא תחליט לרכוש מכשיר חדש, הרי שההוצאות יגדלו בהתאם לעלות המכשיר. בכל מקרה, עדיין יהיו הוצאות בגין השיחות.
- **ביטוח חיים** - ליעל יש ביטוח מנהלים עבור חיסכון לפנסיה, ביטוח חיים וביטוח אובדן כושר עבודה. על מנת לשמור על זכויותיה בביטוח, מקובל להמשיך לשלם ביטוח חיים (ריסק בלבד) למשך תקופת האבטלה. בד"כ חברות הביטוח מאפשרות זאת למשך תקופה של עד שנה. תלוי בגובה ביטוח החיים של יעל, אבל סביר להניח שמדובר בכמה מאות שקלים בודדים.

- **ביטוח בריאות פרטי** – יעל ביטחה את המשפחה בביטוח בריאות פרטי (מחלות קשות, תרופות שאינן בסל, ניתוחים בחו"ל, טיפולים אלטרנטיביים וכו') דרך מקום העבודה, היות והפרמיה זולה יותר בשל התוכנית הקבוצתית. כל חברה מחליטה לגבי היקף ההשתפות שלה בביטוח העובדים – חלקי, מלא, או כלל לא. במידה ויעל ואילן יחליטו להמשיך את תוכנית הביטוח הפרטית יהיה עליהם לשלם את הפרמיה באופן פרטי. במקרים מסויימים חברות הביטוח מציעות הנחות לפורשים לתקופה מסויימת של כמה שנים.

איך מתייעלים?

זוכרים את הפער של 4,000 ₪ בחודש? וזאת בהנחה שלא קיים פער גבוה יותר שסוחבים מהתנהלות חודשית לא מאוזנת. זהו הפער שדורש התייחסות והתייעלות.

אתם יכולים להשתמש בטופס **"סדרי עדיפויות - יכולת להתייעל"** בנספחים, על מנת להגדיר לכם את סדרי העדיפויות המשפחתיים שלכם. אילו סעיפים יהיה לכם קל לקצץ, אילו סעיפים ידרשו מאמץ, ובאלו סעיפים לא תרצו לגעת בשלב הזה.

כללי עבודה:

- צריך להגיע להסכמה משפחתית. אם אין הסכמה, פועלים לפי המחמיר. לדוגמא: אם יעל חושבת ש"קל להתייעל" בסעיף הביגוד, אך אילן טוען ש"זה דורש מאמץ" ומתעקש, הרי שההחלטה המשותפת היא ש"זה דורש מאמץ".
- כל אחד מחליט לגבי הסעיפים "שלו". אם למשל יעל חושבת שקל להתייעל בסעיף קוסמטיקה, אז מחליטים שזה קל. יעל לא יכולה לטעון עבור אילן שיהיה לו קל להתייעל בסעיף טלוויזיה כי הוא מנוי על חבילת ערוצי הספורט.

הגדרת תקציב חודשי חדש לתקופת האבטלה:

היעזרו בטבלת "סדרי העדיפויות – יכולת להתייעל" שהכנתם קודם. עכשיו השתמשו בטבלה **"תקציב חדש – תכנון הוצאות והכנסות עתידי"**. על סמך סדרי העדיפויות שהגדרתם, עבור כל סעיף בחנו מה הייתה ההוצאה החודשית בעבר, כמה תוכלו לקצץ, ומה היעד החודשי החדש. התחילו בסעיפים "הקלים", עברו לסעיפים "הדורשים מאמץ", ואם יש צורך, המשיכו לסעיפים אותם הגדרתם "כעת לא".

שימו לב:

- יש להקצות כ-10%-5% לסעיפי בלת"מ (בלתי מתוכנן מראש).
- אם אתם במינוס, כדאי שתקצו סכום חודשי לצמצום המינוס.

דוגמאות לסעיפים בהם ניתן להתייעל וכיצד:

בדוגמאות הבאות ניתן לראות כיצד ניתן לחסוך כ-3,000 ₪ בחודש. את השאר לבד...

מזון ומכולת - זהו סעיף מאתגר גם בזמן רגיל. על אחת כמה וכמה בזמן משבר. מובטל היי טק שנהג לאכול במקום העבודה, מוצא את עצמו קונה מזון נוסף כי הוא אוכל בבית. זהו הסעיף שבד"כ מתחרה בסעיף המשכנתא/שכ"ד מבחינת גובהו. משפחה ממוצעת מוציאה אלפי שקלים בחודש על מזון ומכולת. משפחת היי טק ממוצעת מוציאה יותר על אוכל מוכן ורכישות יקרות, אם באמצעות האינטרנט או משלוחים, כי "זמן שווה כסף....".

אז מה עושים?

- קבעו לכם יעד חודשי להוצאה הכספית על מזון ומכולת, נניח 3,000 ₪.
- כלומר היעד השבועי יהיה 750 ₪
- עושים רשימה ונצמדים לרשימה
- עורכים קנייה פעם בשבוע ונמנעים מהשלמות
- מקצים שקית בעגלת הסופר ל"מותרות". מעבירים בקופה את כל המצרכים, למעט המותרות, ורק אם עדיין לא הגענו ליעד השבועי ניתן להוסיף את המותרות

- בן הזוג החסכן יותר עורך את הקניות
- עשו השוואות מחירים בין הסופרמרקטים ובחרו בסופר הזול. לעיתים יש הבדלים של 10%-15%. אך זיכרו – לא מספיק לבחור את הסופר הזול. חשוב שסכום הקנייה השבועי לא יעבור את היעד.
- מחליטים על מחירי מקסימום לירקות ופירות. אם למשל החלטנו שמחיר המקסימום לירקות הוא 4 ₪ לק"ג, אז אם העגבניות עולות 5 ₪ לק"ג, פשוט לא נקנה עגבניות השבוע. אני מכירה כמה משפחות ששרדו....
- **בסעיף זה ניתן לחסוך במוצע 750 ₪ - 1,000 ₪ לחודש.**

ילדים וחינוך – ההוצאות עבור ילדים בגיל הרך הן גבוהות מאוד ויכולות להגיע לאלפי ₪ בחודש. במקרים רבים עיקר ההוצאה נובע מהצהרונים של הילדים. אפשר להחליט לוותר בכלל על הצהרון, או על חלק מהשבוע. העלות של חוגים יכולה להסתכם אף היא בהוצאה חודשית של כמה מאות ₪. מרבית ההורים יעדיפו לא לחסוך כאן, אך כדאי ורצוי להפעיל שיקול דעת: אם הילד הולך ל- 2-3 חוגים בשבוע, יתכן שניתן לוותר על חוג אחד בתקופה הזו. **בסעיף זה ניתן לחסוך כ-800 ₪ - 1,000 ₪ בחודש.**

חשוב מאוד: כדאי לשתף את הילדים – הילדים מרגישים בשינוי. הם רואים שאמא או אבא לא הולכים לעבודה בבוקר. הם שומעים את השיחות של אמא ואבא. לפעמים ההורים רוצים לחסוך מהילדים את ההתמודדות והפחד, אבל דווקא הימנעות משיחה ישירה על המצב, יכולה לגרום לעלייה בחרדה של הילד. הוא דווקא יחשוב על דברים יותר גרועים ממה שבפועל קורה. בהרבה מקרים הילדים מוכנים ורוצים לעזור במאמץ המשפחתי, וכדאי לתת להם תפקיד. כמובן שצריך לשים לב שהם לא מתלהבים יותר מדי...

לא לוותר על דמי הכיס – אל תפטרו גם אותם....

נצלו את שעות הפנאי הרבות עם הילדים – אם עבדתם בהיי טק סביר להניח שעבדתם שעות רבות וחזרתם הביתה מאוחר. לעיתים הספקתם להגיע לאמבטיה של הילד, ולפעמים הוא כבר ישן... עכשיו יש לכם זמן פנוי. תהנו ממנו. אם הילד חוזר הביתה בצהרים, אכלו איתו ארוחת צהרים ושמעו על החוויות בגן או בבית הספר. אחת לשבוע הזמינו ילדים נוספים ל"יום סרט" – כל מה שצריך הוא DVD (אפשר להוריד סרטים מהאינטרנט, אתם בהיי טק כבר מכירים את זה...), להכין פופקורן במיקרוגל, ולהנות....

עוזרת (וגם גנן וניקוי יבש/גיהוץ) – ההוצאה החודשית על עוזרת היא כ- 1,000 ₪ בחודש. זוהי ההוצאה הקלאסית שתמיד עולה לדיון. גם בעיתות רגיעה. מכיוון שכנראה נטל הניקיון נופל בעיקר על המובטל, כדאי ורצוי שהוא יקבל את ההחלטה על היותו. הסכימו ביניכם על תדירות הניקיון. "מותר" לבן הזוג השני וגם לילדים לסייע בניקיון. יש פה אפילו אפקט חינוכי.

טלויזיה - הוצאה חודשית של כ- 250 ₪. משפחות רבות החליטו להפסיק את המנוי על הכבלים והלוויין, לאו דווקא משיקולים כספיים, אלא משיקולים של איכות חיים. אולי זוהי הזדמנות לנסות. החברות מאפשרות תקופת הקפאה של המנוי, בד"כ ל-3-4 חודשים.

תקשורת – קיימת תחרות רבה היום בשוק התקשורת. קיימות חבילות תקשורת המאפשרות מכסה של מס' שיחות "בחינם" לחודש בתשלום קבוע. שווה לעשות סקר שוק, להשוות מחירים, לעשות רביזיה ולחסוך.

עיתונים – מנויים על מספר עיתונים ומגזינים? יכול להיות שכדאי ואפשר לוותר על חלק מהם. נכון, זה כייף לקרוא עיתון במיטה ובשירותים, אבל בואו נודה על האמת – מרבית הכתבות קיימות באינטרנט וניתנות להדפסה או קריאה on line.

מיחזור משכנתא – צעד משמעותי שדורש התייחסות יסודית. במשבר ההיי טק הקודם, הרבה מובטלים נקלעו למצוקה בשל התחייבות למשכנתאות גבוהות מדי. חלקם אף נאלצו למכור את הבתים. לפני שנוקטים בצעדים דרסטיים כאלה, כדאי ורצוי להתייעץ. המטרה שלנו במיחזור משכנתא תהיה להקטין את ההחזר החודשי, על מנת להקל על הנטל החודשי. יתכן ותרצו להמתין מעט, ולראות מה מצב שוק בעבודה לפני שתנקטו בצעד הזה. בכל מקרה, שימו לב מתי יש לשקול מיחזור משכנתא:

- אם גובה ההחזר החודשי של המשכנתא עולה על 25%-20% מההכנסה נטו
- אם לקחתם משכנתא בתקופה בה הריביות היו גבוהות יותר

שימו לב: במקרים מסוימים ניתן לחסוך מאות שקלים בהחזר החודשי ועשרות אלפי שקלים בסה"כ ההחזר. לפרטים נוספים, [הקליקו כאן](#).

ממה כדאי להיזהר?

פיצויי פיטורים – אחת הטעויות הנפוצות של מפורטים היא לממש את כספי הפיצויים להם הם זכאים עפ"י דין. מבחינה טכנית אם פוטרתם אתם אכן זכאים לפיצויי פיטורין פטורים ממש בגובה 10,980 ₪ עבור כל שנת עבודה (עפ"י עדכון מס הכנסה נכון לשנת 2009). כלומר, אם יעל עבדה במשך 5 שנים בחברה (לא כולל חופשות לידה וחל"ת), היא זכאית ל-54,900 ₪. זהו סכום מפתה לכל הדיעות. אבל, זהו סכום שנלקח בחשבון בחיסכון הפנסיוני. משיכת הסכום הזה עשויה לפגוע משמעותית בחיסכון הפנסיוני. מי שנוהג למשוך את כספי הפיצויים שלו במעבר בין עבודות, עלול לפגוע בכ- 40%-50% מגובה הפנסיה העתידית.

ביטוחים (ביטוח חיים ובריאות פרטי) – כפי שצויין קודם, מרבית עובדי ההיי טק מבטחים בביטוחי מנהלים הכוללים מרכיב של ביטוח חיים. יש לוודא שהפרמיה עבור ביטוח הריסק משולמת, ורצף הזכויות נשמר, על מנת לא ליצור נזק בלתי הפיך. לשמירת רציפות בביטוח פנסיוני ניתן לשלם אפילו 10 שח לחודש ריסק ולא את הסכום הקודם. יש לשקול היטב אם כדאי להפסיק את ביטוח הבריאות הפרטי, אפילו אם הדבר כרוך בתשלום של כמה מאות ₪ לחודש למשך תקופת האבטלה. במקרים רבים התנאים הניתנים לפורשי חברות היי טק הינם טובים בהרבה מהתנאים הרווחים בשוק בשל התוכנית הקבוצתית.

פנאי ובילוי – מובטלים רבים מנסים לנצל את תקופת החופש הכפויה וליהנות ממנה. סבבה. לפגוש חברים בבתי קפה, לצאת לבילוי עם בני הזוג, לעשות מנוי בחדר הכושר ולנצל אותו סוף סוף, ועוד ועוד. הכול טוב ויפה, ובגדול אנחנו בעד. רק שימו לב שכל ההוצאות הללו נלקחות בחשבון בתקציב החדש שהגדרתם לתקופת האבטלה.

סלולרי – יעל לא יודעת אפילו מה ממוצע דקות השיחה שלה בחודש. יכול להיות שהיא קיבלה פירוט במקום העבודה, אבל מי בודק? הרי לא היא משלמת. עלות חשבון סלולרי יכולה בקלות להגיע למאות שקלים בחודש. יש אינספור עצות ורעיונות לחיסכון בטלפון הסלולרי, אבל העיצה הכי פרקטית, היא פשוט לדבר פחות...

הלוואות – היזהרו מהלוואות "קלי קלות": "הקליקו כאן ו- 30,000 ₪ מתייצבים בחשבון הבנק שלכם מיד". בד"כ ההלוואות הנגישות יותר כרוכות בריביות גבוהות יחסית. אם כבר אין ברירה ואתם חייבים לקחת הלוואה, בידקו היטב את התנאים: מהי הריבית? האם היא משתנה או קבועה? מהי תקופת ההחזר? האם תוכלו לעמוד בהחזר החודשי? טיפ: קראו את המאמר "[מלכודת הדבש של הלוואות לכיסוי המינוס](#)".

טיפ: אם יש לכם קרן השתלמות עם וותק של 3 שנים, כנראה שאתם זכאים להלוואה מהקרן. בד"כ ההלוואה תינתן לכם בריבית נוחה יחסית. אפשר גם לקבל הלוואת גרייס. כלומר, אתם תשלמו רק את הריבית כל חודש עד למועד פירעון הקרן. אם למשל לקחתם הלוואת גרייס של 25,000 ₪ למשך שנה וחצי בריבית 5%, הרי שמה שתשלמו כל חודש יהיה בסביבות ה-100 ₪. בעוד שנה וחצי, כשיגיע מועד הפירעון, יקוזזו 25,000 ₪ מהסכום שצברתם בקרן ההשתלמות. עלות המימון: כ-1,800 ₪ ריבית.

תיאום מס

אל תשכחו לבצע תיאום מס בסוף שנת הכספים, כמובן מומלץ בהתייעצות עם יועץ מס או רו"ח. אם הייתם מובטלים חלק מהשנה, כנראה שמגיע לכם כסף בחזרה ממס הכנסה. למה? מס הכנסה מחושב שנתי, והמס שנגבה מכם בתקופה בה עבדתם חושב כאילו עבדתם כל השנה, והיה גבוה יחסית. אבל, אם לא עבדתם חלק מהתקופה, המס אותו אתם צריכים לשלם בחישוב שנתי הוא נמוך יותר.

"אור בקצה המנהרה"...

זכרו – תקופת האבטלה היא תקופה זמנית. בסופו של דבר, כנראה שתחזרו למעגל העבודה, ותישאבו מחדש לחיים התובעניים של עולם ההיי טק. תקופת ההצטמצמות היא לטווח הקצר, ואח"כ כנראה שתוכלו לחזור לחיות באותה רמת חיים. יתכן אפילו שכתוצאה מהתהליך תגיעו לתובנות חדשות לגבי סדרי העדיפויות המשפחתיים, ולאחר שחוויתם בפועל תקופה של התייעלות, תחליטו לשמר חלק מההחלטות, ואולי אפילו להקצות כספים נוספים לחיסכון וצמיחה.

טיפ: תגדירו לכם איזשהו יעד כייפי – החל מבילוי של סופשבוע בצימר מפנק ועד חופשת סקי באירופה. יעד שאותו תגשימו כאשר תחזרו למעגל העבודה. משהו לשאוף אליו.

קישורים רלבנטיים:

[מדריך למפוטר היי טק](#), דוד שי, חילן טק בע"מ

[מדריך המס למפוטר לשנת 2008](#), רו"ח אמיר גבאי

[המדריך למחפשי עבודה 2008 מבית HRD](#) - המדריך למחפשי העבודה 2008 הוא חוברת דיגיטלית, בה ניתן בלחיצת כפתור להגיע לאתרי הבית של יותר מ- 300 חברות השמה, אתרי דרושים ונותני שירותים מקצועיים בתחום הגיוס.

[ארגז הכלים של TheMarker](#), כל ההזדמנויות להצליח בזמן משבר

[מדריך כלכליסט לדמי אבטלה](#)

[סרטון אנימציה מעולה שמסביר את התפתחות המשבר הפיננסי \(אנגלית\)](#)

מכירים עוד אתרים וקישורים רלבנטיים? [אשמח לשמוע](#)

טבלת מיפוי נכסים וחסכונות

נכסים נדילים:

שם הנכס	ע"ש	סוג	מוסד	הפקדה חודשית	שווי היום	תאריך פירעון	הערכת שווי עתידי
סה"כ							

נכסים לטווח קצר-בינוני (5-10 שנים):

שם הנכס	ע"ש	סוג	מוסד	הפקדה חודשית	שווי היום	תאריך פירעון	הערכת שווי עתידי
סה"כ							

נכסים לטווח ארוך (פנסיה):

שם הנכס	ע"ש	סוג	מוסד	הפקדה חודשית	שווי היום	תאריך פירעון	הערכת שווי עתידי
סה"כ							

[חזרה](#)

בחן את עצמך! ממוצע הוצאות והכנסות חודשי

הוצאות	חודש 1	חודש 2	חודש 3	ממוצע	הערות
הוצאות שוטפות	מזון ומכולת				
	ביגוד והנעלה				
	חשמל				
	גז				
הגנה כלכלית	ארנונה ומים				
	ביטוח בריאות משלים				
	ביטוח בריאות פרטי				
	ביטוח חיים				
ילדים וחינוך	ביטוח דירה				
	מטפלת/מעון/גן				
	ביה"ס וחומרי לימוד				
	חוגים				
תקשורת	דמי כיס				
	טלפון קווי				
	טלפון סלולרי				
	אינטרנט				
דיור	שכ"ד/משכנתא				
	וועד בית				
	עוזרת				
	אחזקת בית ותיקונים				
תחבורה	תחבורה ציבורית				
	דלק				
	אחזקת רכב ותיקונים				
	ביטוח (חובה ומקיף)				
חיסון	סט				
	קופת גמל/פנסיה				
מימון	תוכניות חיסון				
	הלוואות				
טיפוח ויופי	עמלות וריבית				
	מספרה				
תרבות, פנאי ובילוי	קוסמטיקה				
	טלויזיה/כבלים/לוויין				
	עיתונים ומגזינים				
	נסיעות לחו"ל וחופשות				
	קאנטרי קלאב				
	מסעדות, סרטים והצגות				
שונות	שמרטף				
	מתנות				
	הוצאות ריפוי				
	סיגריות				
סה"כ	פיס				
	מזומן ללא מעקב				

	הכנסות	סיכום:
	הוצאות	
	יתרה	
	/	

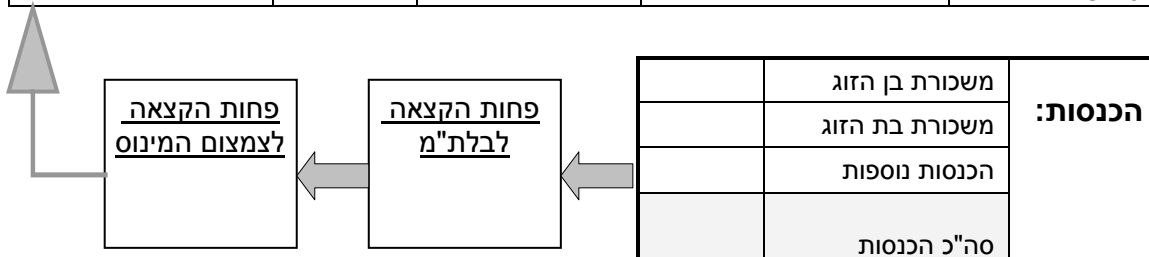
	משכורת בן הזוג	טבלת הכנסות:
	משכורת בת הזוג	
	הכנסות נוספות	
	סה"כ הכנסות	

ממוצע הוצאות והכנסות חודשי – יכולת להתייעל

הוצאות	קל	דורש מאמץ	כעת לא	הערות
הוצאות שוטפות				מזון ומכולת
				ביגוד והנעלה
				חשמל
				גז
הגנה כלכלית				ארנונה ומים
				ביטוח בריאות משלים
				ביטוח בריאות פרטי
				ביטוח חיים
ילדים וחינוך				ביטוח דירה
				מטפלת/מעונן/גן
				ביה"ס וחומרי לימוד
				חוגים
תקשורת				דמי כיס
				טלפון קווי
				טלפון סלולרי
				אינטרנט
דיור				שכ"ד/משכנתא
				וועד בית
				עוזרת
				אחזקת בית ותיקונים
תחבורה				תחבורה ציבורית
				דלק
				אחזקת רכב ותיקונים
				ביטוח (חובה ומקיף)
חיסכון				טסט
				קופת גמל/פנסיה
מימון				תוכניות חיסכון
				הלוואות
טיפול ויפוי				עמלות וריבית
				מספרה
תרבות, פנאי ובילוי				קוסמטיקה
				טלויזיה/כבלים/לוויין
				עיתונים ומגזינים
				נסיעות לחו"ל וחופשות
				קאנטרי קלאב
				מסעדות, סרטים והצגות
שונות				שמרטף
				מתנות
				הוצאות ריפוי
				סיגריות
סה"כ				פיס
				מזומן ללא מעקב

תכנון הוצאות עתידי

ממוצע הוצאות חודשי בעתיד	התייעלות	ממוצע הוצאות חודשי בעבר	הוצאות
			הוצאות שוטפות
			מזון ומכולת
			ביגוד והנעלה
			חשמל
			גז
			ארנונה ומים
			הגנה כלכלית
			ביטוח בריאות משלים
			ביטוח בריאות פרטי
			ביטוח חיים
			ביטוח דירה
			יילים וחינוך
			מטפלת/מעון/גן
			ביה"ס וחומרי לימוד
			חוגים
			דמי כיס
			תקשורת
			טלפון קווי
			טלפון סלולרי
			אינטרנט
			דיר
			שכ"ד/משכנתא
			וועד בית
			עוזרת
			תחבורה
			אחזקת בית ותיקונים
			תחבורה ציבורית
			דלק
			אחזקת רכב ותיקונים
			ביטוח (חובה ומקיף)
			טסט
			חיסכון
			קופת גמל/פנסיה
			תוכניות חיסכון
			מיון
			הלוואות
			עמלות וריבית
			טיפוח ויופי
			מספרה
			קוסמטיקה
			תרבות, פנאי ובילוי
			טלויזיה/כבלים/לוויין
			עיתונים ומגזינים
			נסיעות לחו"ל וחופשות
			קאנטרי קלאב
			מסעדות, סרטים והצגות
			שמרטף
			שונות
			מתנות
			הוצאות ריפוי
			סיגריות
			פיס
			מזומן ללא מעקב
			סה"כ

מדריך זה נועד לסייע ולספק מידע כללי בנושאים שבהם הוא עוסק. יישומם של העקרונות הנידונים במדריך עשוי להיות מושפע בכל מקרה ומקרה על פי נסיבותיו המיוחדות, והאמור במדריך זה אינו נועד לשמש תחליף ליעוץ מקצועי קונקרטי בכל מקרה ומקרה. חלק מן הדברים משקפים את דעת המחברת בלבד.

המחברת נקטה אמצעי זהירות סבירים בהכנת המדריך וליקוט המקורות, ולמיטב ידיעתה והבנתה העובדות המפורטות בו מדוייקות למועד בו נכתב המדריך. עם זאת, יתכן, כי מיום כתיבת המדריך עד ליום העיון חלו שינויים בחקיקה, בנהלים פנימיים ובנתונים עובדתיים אחרים המפורטים בו, כמו גם בכתובות ובתוכן אתרי האינטרנט שאליהם מפנה מדריך זה.

המחברת אינה מקבלת על עצמם כל אחריות לשגיאות או להשמטות כלשהן במדריך, ואינם ולא יהיו אחראים לכל נזק, ישיר או עקיף, כספי או אחר שייגרם למאן דהו כתוצאה מהסתמכות על המפורט בו.

המחברת אינה אחראית בכל צורה ואופן לתוכן ולמידע המתפרסם באתרי האינטרנט ובמקורות השונים שאליהם מפנה הספר, שכן אין לה שליטה עליהם והם עלולים להשתנות מפעם לפעם.

על הקורא המבקש להסתמך על דברי החקיקה או על הנהלים המפורטים במדריך, לעיין במקורות.

מותר לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לתרגם, לאחסן במאגרי מידע, לשדר או לקלוט בכל דרך או בכל אמצעי אלקטרוני, אופטי או מכני אחר – רק את המדריך בשלמותו ללא כל שינוי, תוך ציון מקור המדריך או הפנייה לאתר www.ruthsharon.co.il. שימוש מסחרי מכל סוג שהוא בחומר הכלול במדריך זה **אסור בהחלט** אלא ברשות מפורשת בכתב מבעל הזכויות – כל זאת, למעט ציטוט במאמרי הערכה או ביקורת בעיתונות ובכל מדיה תקשורתית אחרת.